

Meicirculaire Gemeentefonds 2022 nader toegelicht

1. Inleiding

Jaarlijks verschijnen drie circulaire. De meicirculaire is de vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk, de septembercirculaire is gebaseerd op de Miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar af. Door het Ministerie van BZK is op 1 juni 2022 de Meicirculaire 2022 gepubliceerd. Deze circulaire bevat informatie over de invoering per 1 januari 2023 van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en de actualisatie op basis van de voorjaarsnota. Deze notitie geeft een nadere inhoudelijke toelichting op de financiële resultaten van de Meicirculaire.

2. Samenvatting

De omvang van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven (normeringssystematiek: samen de trap op, samen de trap af). In de voorjaarsnota van het rijk is het regeerakkoord verwerkt. Het rijk gaat de komende jaren fors meer uitgeven, o.a. aan klimaat, woningbouw en defensie. Gemeenten ontvangen tot en met 2025 een hogere algemene uitkering.

Het kabinet heeft aangegeven dat vanaf 2026 de koppeling van het gemeentefonds met de rijksuitgaven wordt losgelaten. Vanaf dan wordt het gemeentefonds alleen nog bijgesteld met loon- en prijsontwikkelingen. Dit heeft als gevolg dat vanaf 2026 de uitkomst van de algemene uitkering veel lager is. Bovendien is in deze circulaire de opschalingskorting geschrapt t/m 2025. Vanaf 2026 blijft deze echter staan, wat ook tot een lagere uitkomst leidt.

Samenvattend leidt de Meicirculaire voor de gemeente Harderwijk tot de volgende uitkomsten:

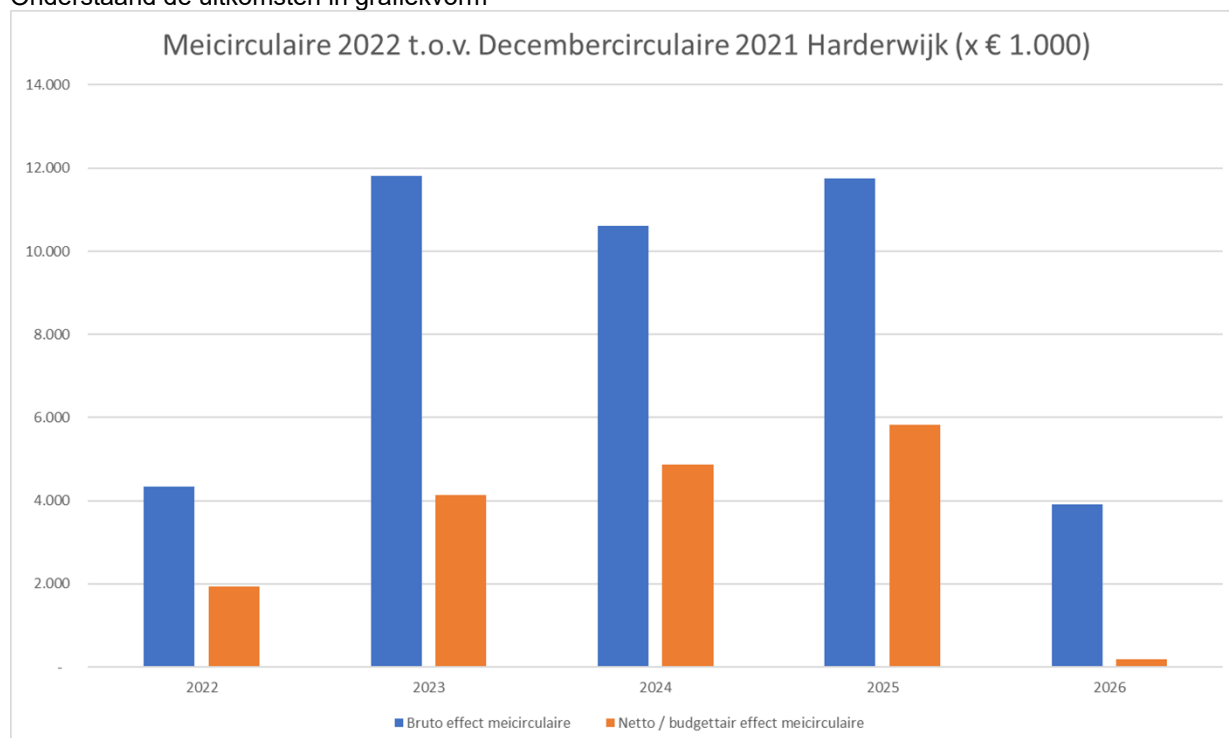
Effect Meicirculaire

bedragen x € 1.000

Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
Meicirculaire 2022	93.960	95.577	94.700	96.864	89.820
Decembercirculaire 2021	89.625	83.758	84.088	85.106	85.909
Bruto effect Meicirculaire	4.335	11.819	10.612	11.758	3.911
Taakmutaties (koppeling met beleidsterrein)	-2.388	-362	-142	56	58
Stelpost jeugdzorg		-3.490	-647	-596	-411
Stelpost loon- en prijsontwikkeling		-2.500	-2.664	-2.662	-2.657
Stelpost kans herverdeling gemeentefonds		-350	-700	-725	-725
Stelpost 15% onderuitputting rijksuitgaven		-991	-1.599	-2.009	
Netto effect Meicirculaire	1.947	4.127	4.860	5.822	176

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

Onderstaand de uitkomsten in grafiekvorm

Het netto resultaat van de meicirculaire is betrokken bij het financieel perspectief 2023-2026 wat wordt geschetst in de Kadernota 2023-2026.

3. Nieuwe verdeling gemeentefonds per 1 januari 2023

De afgelopen jaren zijn diverse tussentijdse uitkomsten van de herverdeling gemeentefonds gepubliceerd. In deze circulaire is de definitieve herverdeling verwerkt met ingang van het jaar 2023. Deze cijfers wijken door diverse actualisaties opnieuw flink af van de eerder gepresenteerde cijfers in de 'Maartbrief 2022'.

Voor de periode 2023-2025 is een pad vastgesteld waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling kunnen ingroeien. Door dit ingroeipad is het maximale negatieve effect per inwoner voor Harderwijk als volgt: € 5,00 in 2023, € 12,50 in 2024 en € 22,50 in 2025. Dit 'dempen' van de negatieve uitkomsten wordt bereikt door het verstrekken van een aanvullende uitkering (de suppletie-uitkering). Het financiële effect voor Harderwijk ziet er als volgt uit:

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Bruto effect herverdeling	-1.348.241	-1.348.241	-1.348.241	-1.348.241
Suppletie-uitkering ingroeipad (zeker)	1.104.611	739.166	251.906	
Suppletie-uitkering ingroeipad (onzeker)				251.906
Netto effect herverdeling	-243.630	-609.075	-1.096.335	-1.096.335
<i>Netto effect herverdeling per inwoner incl suppletie</i>	<i>-5,00</i>	<i>-12,50</i>	<i>-22,50</i>	<i>-22,50</i>
<i>Netto effect herverdeling per inwoner excl suppletie</i>	<i>-27,67</i>	<i>-27,67</i>	<i>-27,67</i>	<i>-27,67</i>

Het herverdeeeffect voor Harderwijk bedraagt € 1.348.000 nadelig. Tot en met 2025 wordt dit deels opgevangen door de suppletie-uitkering. Vanaf dan is het ingroeipad nog onzeker. In de loop van 2025 zal opnieuw een nieuw verdeelmodel worden gepresenteerd welke naar verwachting in 2026 zal ingaan. Het is niet de verwachting dat de uitkomsten van deze nieuwe herverdeling dan ineens fundamenteel anders zullen zijn. Gelet op het relatief beperkte extra nadeel wat Harderwijk bij het maximale herverdeeeffect kan verwachten (ca. € 250.000) is het nemen van aanvullende maatregelen nu niet aan de orde. Het financiële effect van de herverdeling is verwerkt in de uitkomst van de circulaire

In eerdere tussentijdse publicaties over de herverdeling van het gemeentefonds was Harderwijk een voordeel-gemeente. Voor dit voordeel is in de kadernota 2022-2025 als onderdeel van de totale ombuigingen een positieve stelpost opgenomen van € 350.000 in 2023 oplopend naar € 725.000 vanaf 2026. De herverdeling is verwerkt in de meicirculaire, waarmee deze stelpost komt te vervallen.

4. Taakmutaties

Voor een aantal onderwerpen ontvangt de gemeente extra geld. Conform bestaand beleid worden deze middelen beschikbaar gehouden voor deze onderwerpen. Op de belangrijkste taakmutaties wordt een toelichting gegeven.

Overzicht taakmutaties

Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
Energietoeslag	1.877.750				
Toezicht en handhaving voor EPBD III	4.278				
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	316.872				
Inburgering leerbaarheidstoets		12.232	12.450	12.560	12.732
Versterking dienstverlening: systeemleren		12.707	12.906	12.996	13.151
Gezond in de stad	12.530				
Suppletie-uitkering bommenregeling	42.123				
Inburgering	15.103				
Einde lening inburgeringsplicht	10.873				
Extra capaciteit boa's	37.405	37.405	37.405	37.405	37.405
Mutatie uitkering Participatie	-29.934	7.607	7.729	7.774	7.934
Mutatie uitkering Voogdij 18+	51.360	68.681	69.959	70.567	71.515
Jeugdzorg 2023		221.110			
Eigen bijdrage Hulp bij Huishouden				-199.538	-202.709
Armoedebestrijding kinderen		2.008	2.008	2.008	2.008
Mantelzorgbeleid	50.000				
Totaal taakmutaties	2.388.360	361.750	142.457	-56.228	-57.964

Energietoeslag

Op 15 maart jl. is het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag lage inkomens ingediend bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel krijgen gemeenten de bevoegdheid om een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Meerinzicht voert deze regeling uit.

Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Het Kabinet heeft voor 2022 incidenteel extra geld beschikbaar gesteld om de uitvoering van het bestaande klimaatbeleid in 2022 te kunnen voortzetten.

Extra capaciteit boa's

In de openbare ruimte verrichten Boa's belangrijk werk in specialistische en complexe beleids- en wetsgebieden. In de afgelopen jaren zijn Boa's binnen hun bevoegdheid ook steeds meer taken gaan uitvoeren. De Tweede Kamer heeft op 23 september 2021 de motie Hermans c.s. aangenomen. Met deze motie is onder meer aan het Kabinet de opdracht meegegeven om de capaciteit van (wijk)agenten en Boa's in de openbare ruimte te vergroten.

Jeugdzorg

De omvangrijkste taakmutatie in de meicirculaire is de definitieve verdeling van € 1.445 miljoen voor het jaar 2023 ter compensatie van de tekorten in de Jeugdzorg. Het Kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd. Bij het afsluiten van de Hervormingsagenda zal het Kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld worden. Het advies van de Arbitragecommissie c.q. de Commissie van Wijzen vormt daarbij het uitgangspunt.

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 hadden het Rijk, de VNG en het Interprovinciaal Overleg (IPO) afgesproken dat de gemeenten een stelpost mochten opnemen in de begroting van nog te ontvangen middelen. De netto-reeks van de Arbitragecommissie vormde daarvoor het uitgangspunt. Vanuit behoedzaamheid gold hiervoor een maximum van 75% omdat de resultaten uit de Hervormingsagenda kunnen leiden tot een lagere netto-reeks. De compensatie 2023 is in de Meicirculaire 2022 volledig gegeven, dus voor 100%. Het bedrag voor Harderwijk voor 2023 is € 3.710.000. Dit is € 221.000 meer dan de opgenomen stelpost in de begroting. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan de reserve sociaal domein. Bij de nieuwe begroting programmagelden jeugd 2023-2026 wordt bekeken of deze middelen nodig zijn.

Vanaf 2024 is 75% van de netto-reeks van de Arbitragecommissie opgenomen. Hoewel dit uitgangspunt hetzelfde is als vorig jaar pakt het financieel effect door de nieuwe verdeling voor Harderwijk veel nadeliger uit.

Eigen bijdrage Hulp bij Huishouden

Het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De maatregel vraagt een wetwijziging en heeft een aanzienlijke implementatietijd waardoor de verwachte datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing van € 95 miljoen. De algemene uitkering wordt vanaf 2025 met dit bedrag verlaagd, waarbij het uitgangspunt is dat gemeenten dit kunnen opvangen door het verhogen van de eigen bijdrage (budgetneutraal).

Mantelzorgbeleid

Vanuit het programma Langer Thuis werkt het ministerie van VWS samen met partijen in het veld aan betere zorg en ondersteuning voor ouderen thuis. Mantelzorgers spelen daar een cruciale rol bij. De middelen worden beschikbaar gesteld om de toegang tot lokale regelingen voor mantelzorgers te vereenvoudigen en de regellast voor mantelzorgers bij de aanvraag van deze voorzieningen te verminderen.

5. Stelpost loon- en prijsontwikkeling

Bij de meicirculaire worden we gecompenseerd voor de te verwachten loon- en prijsstijgingen. Het bedrag wat hiervoor opgenomen is in de meicirculaire wordt beschikbaar gehouden om de loon- en prijsstijging in de begroting 2023-2026 op te kunnen vangen. De ontwikkeling de laatste jaren laat zien dat deze compensatie niet genoeg is om de loon- en prijsstijgingen in de begroting op te kunnen vangen. Gezien de actualiteit wordt er daarom geadviseerd een hogere stelpost op te nemen van ca. 1%. Dit is reeds verwerkt in de gepresenteerde bedragen.

6. Onderuitputting rijksuitgaven

De accressen in de meicirculaire zijn ontzettend hoog. De accressen zijn gekoppeld aan de te verwachten rijksuitgaven vanuit de voorjaarsnota. De algemene verwachting is echter, mede door personeelstekorten in alle sectoren, dat het rijk dit niet allemaal uit gaat geven. Er wordt vanuit diverse kanten geadviseerd om met 15% onderuitputting van de rijksuitgaven voor de jaren 2023 t/m 2025 rekening te houden.

7. Overige informatie Meicirculaire Gemeentefonds 2022

Voor een tweetal posten was het Rijk te laat om dit nog in het Gemeentefonds te verwerken. De beschikbare bedragen zijn wel al vast indicatief bekend gemaakt, maar worden pas technisch verwerkt in de Septembercirculaire 2022. Dit betreft de beschikbare bedragen voor de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging bouw. Voor de decentralisatie-uitkering Omgevingswet ontvangt de gemeente voor 2022 € 359.744. Voor de decentralisatie-uitkering Wet kwaliteitsborging bouw (wkB) ontvangt de gemeente in 2022 € 58.919 en voor de jaren 2023 t/m 2026 jaarlijks € 23.983. Deze bedragen zijn nog indicatief en daarom niet verwerkt in de berekeningen.